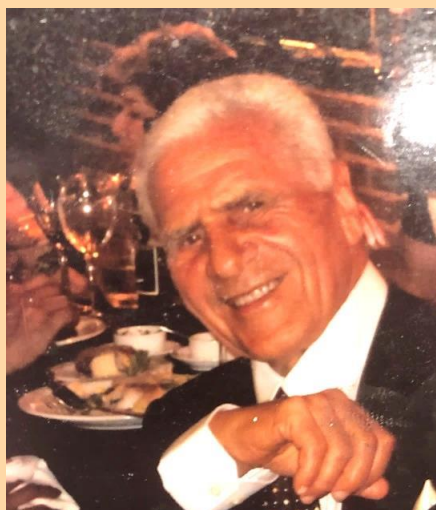

که عشق آسان نمود اول...

ساموئل دیان

«الا یا ایها الساقی ادر کاساً و ناولها» که عشق آسان نمود اول ولی افتاد مشکلهها»

مدت ها بود که با توجه به نقش مهمی که عشق در دوام و بقا و رشد فرهنگ ایران داشته است، در فکر انتشار یک شماره از آرمان در باره این موضوع پر اهمیت بودم. بسیار خرسندم که با کمک همکاران ارجمندم و با یاری گرفتن از نویسندگانی فرهیخته و صاحب نام، این شماره آرمان به چنین موضوع جالب و پرارزشی اختصاص یافت. ناگفته پیداست که عشق نقش بسیار مهمی در فرهنگ ایران داشته و همواره به عنوان نمادی برای تجلی محبت، یکی از ارزش‌های بنیادی و عمیق فرهنگ مردم ایران بوده است. عشق در فرهنگ ایران به عنوان یک ارزش اجتماعی بسیار مهم شناخته شده و از اینرو تأثیری عمیق بر زندگی و تعاملات فردی و اجتماعی افراد داشته است. عشق در فرهنگ ایران فقط به رابطه بین دو نفر محدود نمی‌شود، بلکه به عنوان یک مفهوم گسترده تر، از عشق به خانواده و وطن و هم‌نوع، تا عشق به طبیعت و زادبوم را در برمی می‌گیرد.

در فرهنگ ایران زمین عشق از طریق هنرهای هفتگانه، بخصوص ادبیات، همواره حضوری مهم و موثر داشته است. عشق در هنرهای گوناگون، از موسیقی و ادبیات و معماری، تا خطاطی و نگارگری و کاشیکاری، همواره نقشی گرانبها و تأثیربخش بوده است. در این میان، بطور مشخص می‌توانیم، تالوئه خیره کننده عشق را در آیین ادبیات

ایران به نظاره بنشینیم. به باور من، عشق در معنای واقعی اش، گرانیگاهی پر ارزش و شاید نقطه کانونی شاهکارهای ادبیات ایران است.

تأثیر عشق در فرهنگ ایران از طریق ادبیات، هنر و آداب و رسوم به طرق گوناگون متجلی گردیده و به عنوان یکی از موضوعات مهم و اساسی در آثار ادبی ایران منعکس شده است. از قصه‌ها و داستان‌های عاشقانه، تا شعرهای عاشقانه، از غزل و رباعی تا قصیده و مثنوی و حتی شعرهای حماسی، عشق در ادبیات ایران به طور گسترده بازتاب داشته است. با نگاهی گذرا به تاریخ ادبیات ایران، به سادگی می‌توان دریافت که اشعار و قصاید عاشقانه در ایران همواره محبوبیت فراوانی داشته‌اند. عشق به عنوان موضوعی اساسی و پرارزش در آثار ادبی ایران، مخصوصاً در شعر، نمایان می‌شود.

عشق در تمام دوره‌های ادبی ایران، از شعرهای قدیمی تا مدرن، اهمیت و جایگاه ویژه‌ای داشته است. در گذرگاه زمان، عشق به عنوان یک احساس قوی و پرشور، به شاعران ایرانی انرژی و الهام فراوانی بخشیده و آنها را به خلق شعرهای زیبا و عمیق درباره عواطف انسانی ترغیب کرده است. از این رو، عشق در شعر ایران یک مفهوم کلیدی و چندبعدی است و از جایگاه و اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. از زمان‌های دور تا زمان حاضر، عشق همواره، به تناوب و حتی به تکرار، در شعر فارسی نقش مهمی را ایفا کرده است. گویا به قول حافظ «یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب/ کز هر زبان که می‌شنوم نامکرر است»

شاعران بزرگی مانند حافظ و سعدی و مولوی در اشعار خود به مفهوم عشق پرداخته و احساسات عاشقانه را به شکل زیبایی بازنموده‌اند. این شعرها علاوه بر ارزش‌های هنری، نگاهی عمیق به جنبه‌های روحی و انسانی عشق دارند و بیانگر بنیان فلسفی و هدف‌نهایی عشق است. نگاهی دوباره به بیت مشهور حافظ گویای چنین نگاهی است: «هرگز نمیرد آن که دلش زنده شد به عشق / ثبت است بر جریده عالم دوام ما»

علاوه بر شعر، داستان‌ها و قصه‌های عاشقانه نیز در ادبیات ایران نقشی بسزا و درخششی قابل‌تأمل دارند. مثال‌هایی مانند «خسرو و شیرین»، «لیلی و مجنون»، «وامق و عذرا»، «ویس و رامین»، «زال و رودابه»، «سیاوش و سودابه»، «بیژن و منیژه» نمونه‌هایی هستند که در آنها عشق به عنوان محور اصلی داستان‌ها ظاهر می‌شود. این آثار نه تنها جذابیت هنری دارند، بلکه درون‌مایه‌های انسانی و روحی عشق را بیان می‌کنند.

در طی قرون متمادی، تاریخ پر فراز و نشیب ایران مراحل مختلفی از گسست تا پیوست، از آرامش و صلح تا جنگ و هجوم بیگانگان و قتل و غارت را از سر گذرانده، و هر کدام از این دورانها تأثیرات مثبت و منفی خود را تا به امروز بر روند رشد یا تنزل علم و فرهنگ و هنر داشته است. ایران در دوران صلح و آرامش، شکوفایی علم و بالندگی

فرهنگ و هنر را تجربه کرده - و بر عکس در دوران هجوم وایلغار بیگانگان، از هجوم مخرب اعراب تا ایلغار ویرانگر مغولان و تاخت و تاز اقوام آسیای میانه، هر کدام زخمی خونین بر پیکر تاریخ و فرهنگ و هنر ایران زمین وارد نموده است. به باور من، آنچه امروز از بردباری و محبت و ایثار و همیاری در رفتار اجتماعی ایرانیان دیده می شود، از ثمرات عشقی است که در تار و پود فرهنگ ایران تنیده شده است.

سخن درباره معنا و نقش عشق بسیار است و صفحات نشریه و بضاعت من در این زمینه محدود، و لذا این مهم را نویسندگان والا مقامی که با آرمان همکاری دارند، تقبل کرده اند.

هرچه گویم عشق را شرح و بیان چون به عشق آیم خجل باشم از آن

ساموئل دیان، لس آنجلس، ۱۲ جولای ۲۰۲۳